Candr. ii. 151. 16.

अज्ञानाभिभव (ajñānābhibhava) *m.* overcoming or subjugation of nescience न च···अज्ञानाभिभवद्वारा तस्य जीवचैतन्याभेदाभिव्यञ्जकान्तःकरणवृत्तिरिव Nyāyāmṛ. 500B. 13; अज्ञानाभिभवद्वारा तस्य जीवचैतन्याभेदाभिव्यञ्जकान्तःकरणवृत्तिवत्ताद्दृशवृत्त्यभावाच्च AdvaiSi. 754. 8; तथा वृत्त्युत्पत्त्युत्तरमज्ञानाभिभवः GuruCandr. ii. 150. 19; अज्ञानाभिभवद्वाराभेदव्यञ्जकमनोवृत्तेः सुखादावभावात् LaCandr. 754. 32.

अज्ञानाभिभावक (ajñānābhibhāvaka) *adj.* which overcomes (i. e. overwhelms) nescience अयं घट इति वृत्तेरज्ञानाभिभावकत्वं न स्यात् Nyāyāmṛ. 368A. 6; तत्त्वं च ··· अज्ञानाभिभावकवृत्त्यवच्छिन्नत्वाच्चितोऽपीति भावः GuruCandr. ii. 134. 12.

अज्ञानाभिमानित्व (a-jñānābhimānitva) *n.* identification of oneself with nescience जीवावस्थात्वमज्ञानाभिमानित्वादवादिषम् PañcDa. 7. 43.

अज्ञानाभिव्यञ्जकत्व (ajñānābhivyañjaka-tva) *n.* the state of manifesting nescience अस्ति चान्तःकरणस्य···अज्ञानाभिव्यञ्जकत्वम् PañcPra. 67. 7.

अज्ञानाभेद (ajñānābheda) *m.* non-difference from (i. e. identity or oneness with) nescience अज्ञानाभेदोऽवस्थासु व्यर्थः GuruCandr. ii. 151. 20; ii. 156. 3.

अज्ञानारूढत्व (a-jñānārūḍhatva) *n.* absence of the state of being the object of knowledge विशेषणस्याज्ञानारूढत्वे विशिष्टस्यालिङ्गत्वात् NayaVi. 113. 4 (*on* i. 1. 5)

अज्ञानारोप (ajñānāropa) *m.* superimposition of nescience अज्ञानारोपः स्वाभाविकः सहेतुको वा NyāySu.(Ja.) 61B. 9 (*on* i. 1. 1)

अज्ञानारोपोपादान (ajñānāropopādāna) *n.* material cause of the superimposition of nescience अज्ञानारोपोपादानमप्यज्ञानं सत्यं चेत् NyāySu. (Ja.) 61B. 13 (*on* i. 1. 1)

अज्ञानार्णव (ajñānārṇava) *m.* ocean of ignorance अज्ञानार्णवमग्नानां सर्वेषां प्राणिनामयम् । सौरधर्मो ह्ययं श्रीमान्परतीरप्रदो यतः BhaviP. 257A. 20 (i. 173. 8)

अज्ञानार्थ (a-jñānārtha) *adj.* not having the meaning 'knowledge' जानातेरज्ञानार्थस्य करणे षष्ठी स्यात् PrakriKau. i. 441. 8; त्वदादिषूपपदेष्वज्ञानार्थाद्दृशेर्धातोः कञ्स्यात् SiddhāKau. 99A. 1; 152B. 10.

अज्ञानार्थक (ajñānārtha-ka) *adj.* having ignorance or nescience for its meaning अज्ञानार्थकं मायापदम् GuruCandr. ii. 428. 16; मानशब्दस्य ··· रूढ्या अज्ञानार्थकत्वम् LaCandr. 571. 30.

अज्ञानार्थापत्ति (ajñānārthāpatti) *f.* presumption (as a means of knowledge) establishing nescience तर्कैरित्यादि अज्ञानार्थापत्तिरक्षणम् GuruCandr. iii. 6. 20.

अज्ञानावच्छिन्न (ajñānāvacchinna) *adj.* delimited by nescience नाज्ञानावच्छिन्नस्य ··· चिद्धातोरज्ञानावच्छेदः PrakaVi. i. 3. 16; अज्ञानावच्छिन्नप्रकाशेऽपि विशेष्यस्यापि प्रकाशेन ··· अज्ञानस्याप्यावरणत्वायोगाच्च Nyāyāmṛ. 356B. 8; 357A. 6; 356B. 6; स्वात्मन्यज्ञानावच्छिन्ने शुक्तिकाशकल इव रजतखण्डः समुत्पद्यमानोऽनिर्वचनीयः RasGaṅ. 30. 7; सुखादेरज्ञानावच्छिन्नचित्प्रकाश्यत्वे सुखादिकं न प्रकाशते इत्यनुभवापातेन AdvaiSi. 587. 18; अहङ्कारादेरज्ञानपरिणामत्वादज्ञानावच्छिन्नचितैक्याध्यासादुक्तभ्रमः GuruCandr. iii. 9. 24 = LaCandr. 577. 32; अज्ञानावच्छिन्नचित्स्वरूपं जीवत्वम् ··· वक्ष्यत एव GuruCandr. iii. 12. 12 = LaCandr. 578. 6; नाहङ्कारस्याज्ञानावच्छिन्नत्वसंभवः LaCandr. 577. 31; जीवस्त्वज्ञानप्रतिबिम्बितं चैतन्यमज्ञानावच्छिन्नमित्यन्ये SiddhāTa. 2. 10.

अज्ञानावच्छेद (ajñānāvaccheda) *m.* delimitation by nescience न चाज्ञानावच्छिन्नस्य ··· चिद्धातोरज्ञानावच्छेदः PrakaVi. i. 3. 16; नित्यातीन्द्रियस्याप्यज्ञानावच्छेदेनापरोक्षव्यवहारयोग्यत्वेन स्वप्रकाशत्वापाताच्च Nyāyāmṛ. 356B. 7.

अज्ञानावच्छेदक (ajñānāvaccheda-ka) *adj.* which delimits the nescience तद्वदत्रापि अज्ञानावच्छेदकविषयप्रकाशः S'atDū. 169. 12; 169. 10; अज्ञानावच्छेदकस्याप्यप्रकाशेन साक्षिवेद्यतायोगात् Nyāyāmṛ. 367A. 7; 360B. 5; 362B. 7; अज्ञानावच्छेदकविषयकत्वादिरूपव्यावहारिकप्रामाण्यस्य ··· न क्षतिः GuruCandr. i. 375. 15; i. 39. 16; ii. 94. 15.

अज्ञानावभास (ajñānāvabhāsa) *m.* knowledge of nescience सतोऽप्यज्ञानावभासाभावादपि स्वप्रकाशत्वसिद्धिः NyāyKu. 80. 7.

अज्ञानावभासक (ajñānāvabhāsa-ka) *adj.* which manifests nescience न द्वितीयः अज्ञानावभासकभाने व्यभिचारात् VivaPraSaṁ. 56. 18.

अज्ञानावरण (ajñānāvaraṇa) *n.* cover or veil in the form of nescience अज्ञानावरणं ज्ञेयं जगत्सृष्टिप्रयोजनम् ViṣṇuDhaP. iii. 47. 17; ब्रह्मास्तीत्यपि···अज्ञानावरणं समम् PañcDa. 7. 57; अथ मन्यसे नीलावगतिकाल एवाज्ञानावरणसंभवेऽपि नीलावगतेः पूर्वकालीनमावरणं गम्यत एवेति VivaPraSaṁ. 22. 1; मिथ्याभूतेनाज्ञानावरणविषयतायां तु परस्पराश्रयत्वं स्यात् NyāySu.(Ja.) 60B. 12 (*on* i. 1. 1); अज्ञानावरणकृतभेदसत्त्वात् SiddhāLeSaṁ. 405. 4.

अज्ञानावरणत्व (ajñānāvaraṇa-tva) *n.* the state of having the cover or veil of nescience ब्रह्मणोऽज्ञान(? ना)वरणत्वे ज्ञेयत्वप्रसङ्ग इत्यर्थः S'rutaPra. i(B). 23. 24.

अज्ञानावरणशक्ति (ajñānāvaraṇa-śakti) *f.* obscuring power of nescience अज्ञानावरणशक्तिकार्यं मोहनादि ··· सर्वं मोहयति LalitāTriBh. 296. 11 (*on* 25)

अज्ञानावरणीय (ajñānāvaraṇīya) *adj.* which is to be covered or veiled by nescience यदज्ञानावरणीयं तद्विषयत्वस्यैव ज्ञाने···निवेशनात् SiddhāLeSaṁ. 413. 6.

अज्ञानावरणांश (ajñānāvaraṇāṁśa) *m.* obscuring aspect of nescience अन्ये वृत्त्येदमज्ञानावरणांशपरिक्षयात् । विक्षेपांशेन रजतम् VedāntSiSūMañ. 1. 109.

अज्ञानावश्यंभाव (ajñānāvaśyambhāva) *m.* necessary existence of nescience ब्रह्मकल्पितत्वे तस्याज्ञानावश्यंभावः Nyāyāmṛ. 351A. 5.

अज्ञानावस्था (ajñānāvasthā) *f.* state or condition of nescience सुषुप्तेऽपि च सुखसाक्षात्कार एव पुरुषार्थः ··· अज्ञानावस्था भेदावच्छिन्नचिदाभाससंस्कारसंभवात् PrakaVi. 1097. 23; रजताद्युपादानानामज्ञानावस्थाविशेषाणां चैतन्यव्यवधायकत्वेन फलत आवरणत्वम् VivaPraSaṁ. 24. 15; निद्रा ··· अज्ञानावस्थाभेदरूपा SiddhāLeSaṁ. 137. 2; AṇuBh. 114. 5 (*on* i. 4. 19); अज्ञानावस्थायाः ···न ज्ञानसाक्षात्निवर्त्यत्वाद्यनुपपत्तिः AdvaiSi. 487. 15.

अज्ञानाविरोधित्व (ajñānāvirodhi-tva) *n.* the state of not being opposed to nescience घटादेरप्यसंविदाश्रयत्वाज्ञानाविरोधित्वयोरेव तत्प्रयोजकम् ĀtmaSi. 23. 23; एवं तर्हि घटादेरप्यननुभूतित्वनिबन्धनमज्ञानाविरोधित्वमेव नानुभाव्यत्वमित्यास्थीयताम् । अनुभूतेरनुभाव्यत्वेऽज्ञानाविरोधित्वमपि तस्या घटादेरिव प्रसज्यत इति चेदननुभाव्यत्वेऽपि गगनकुसुमादेरिवाज्ञानाविरोधित्वमपि प्रसज्यत एव BrahmSūBh.(Rā.) 34. 19 (*on* i. 1. 1); घटाद्यधिष्ठानचैतन्यस्याज्ञानाविरोधित्वात् Nyāyāmṛ. 326A. 8; 337B. 7; GuruCandr. i. 404. 16.

अज्ञानाविरोधिन् (ajñānāvirodhin) *adj.* [*f.* -ī] not opposed to nescience अज्ञानाविरोधिस्फुरणरूपत्वस्य चान्मनीव घटादावपि सुवचत्वात् Nyāyāmṛ. 62A. 6; अज्ञानाविरोधिज्ञानवदज्ञानाविरोधिन्यज्ञाननिवृत्तिरपि स्वीकार्या स्यात् Nyāyāmṛ. 362B. 9; AdvaiSi. 589. 17.

अज्ञानाविशेषित (ajñānāviśeṣita) *adj.* not qualified by nescience अज्ञानाविशेषितापरोक्षव्यवहारायोग्यत्वमावरणकृत्यम् Nyāyāmṛ. 357A. 8.

अज्ञानाविषयत्व (ajñānāviṣaya-tva) *n.* the state of not being the object of nescience जडे आवरणकृत्याभावेन घटस्याज्ञानाविषयत्वात् SiddhāLeSaṁ. 410. 1; शुद्धचितोऽज्ञानाविषयत्वे नित्यसिद्धे वृत्तेरप्रयोजकत्वेऽप्यज्ञानाविषयत्वविशिष्टचित एव तत्र क्षेमसाधारणप्रयोजकत्वात् LaCandr. 279. 4; 281. 2.

अज्ञानावृत (ajñānāvṛta) *adj.* [*f.* -ā] **i** covered (obscured) by nescience or false knowledge अज्ञानावृतो देही ब्रह्म नास्तीति मन्यते ĀtmaBoU. 26 = SvātmaPra. 48; अज्ञानावृतचित्तानाम् ··· वृद्धिमाप्नोति तत्कर्म VarāṅgaC. 15. 83; कुतर्कहेतुदृष्टान्तैरज्ञानावृतचेतसः । मोहयन्ति नराः PadmP. v. 18. 329; अज्ञानावृतमोहान्धा जना वृद्धिं गताः कलौ ĀdiP. 3. 18; VairāS'.(Pa.) 71; मम ज्ञानप्रकाशितापि शुक्तिः पार्श्वस्थस्य न प्रकाशीभवति तथा ममाज्ञानावृतापि तस्यानावृता PrakaVi. 11. 16; निर्विशेषे स्वयं भाते किमज्ञानावृतं भवेत् । मिथ्याविशेषोऽप्यज्ञानसिद्धिमेव ह्यपेक्षते AnuVyā. 2B. 2 (*on* i. 1. 1) (Jayatīrtha नाज्ञानावृत इत्यपेरर्थः); अत्राप्यज्ञानावृतचैतन्यकृतप्रकाशलेशमपि वारयितुं पृथगावरणम् ··· न द्वितीयः ··· अज्ञानावृतचैतन्यकृतप्रकाशलेशस्येष्टत्वात् VivaPraSaṁ. 23. 2; आसंसारमज्ञानावृतस्य शुद्धस्य Nyāyāmṛ. 64B. 6; अज्ञानावृते ऐक्ये आपरोक्ष्याभावेनासिद्धेः Nyāyāmṛ. 627A. 4; 82A. 7; 627B. 8; ब्रह्मणः ··· अज्ञानावृतस्य···कथं घटः सन्नित्यादिबुद्धिविषयता स्यात् AdvaiSi. 318. 2; अज्ञानावृतवास्तवस्वरूपकत्वेन गूढः GuruCandr. ii. 351. 14; LaCandr. 540. 34; **ii** covered or enveloped by ignorance अज्ञानावृतचेतसामतिरूपां कोऽधेत्तिरश्चां गुणैः Pañcā. 131. 21.

अज्ञानावेष्टितत्व (ajñānāveṣṭita-tva) *n.* the state of being covered by nescience अज्ञानावेष्टितत्वमित्यर्थः AṇuBh. 81. 9 (*on* i. 3. 15)

अज्ञानाश्रय (ajñānāśraya) *m.* locus or substratum of nescience तस्याः सहेतुत्वेऽप्यात्मनोऽपि सादित्वादज्ञानाश्रयाभावः IṣṭaSi. 83. 13; नाज्ञानाश्रयमध्यपाति घटते जीवत्वमेतेन वः SaṁkṣeS'ā. 2. 209 (ii. 125. 10); अज्ञानाश्रयचिदैक्याध्यासात्···अहमज्ञ इति धीर्भ्रान्तिः ···चितोऽज्ञानाश्रयत्वासिद्ध्यान्योन्याश्रयात् Nyāyāmṛ. 339A. 6; AdvaiSi. 577. 10; अज्ञानाश्रयचैतन्यसंसर्गनियतत्वं निवर्तकज्ञानविशेषणं वाच्यम् SiddhāLeSaṁ. 224. 2; अज्ञानाश्रयकोटौ चिदन्यनिवेशे गौरवात् GuruCandr. ii. 367. 19 = LaCandr. 548. 25; चैतन्यस्य अज्ञानाश्रयशुद्धचिदभिन्नसाक्षिणः GuruCandr. iii. 13. 13 = LaCandr. 578. 33.